

27 Lillsjön och del av tillrinningsområdet

Klass: I värdefrakt

Areal: 60,4 hektar

Naturvärde: Åsgropsjö, blomrik gruslutning, gammal barrskog och bäckravin

Lillsjön är en vacker åsgropsjö med höga limniska värden. Foto: 28 maj 2008.

Beskrivning

Lillsjön ligger i en åsgrav som sträcker sig mellan Lilla Ullfjärden i norr och Kalmarviken i söder. Sjön är inträngd mellan en (ursprungligen 45 meter hög) åssluttning i väster och en ca 60 meter hög, nedtill översandad, förkastningsbrant i öster. Den betecknas som en s.k. åsgropsjö och avvattnas underjordiskt till Kalmarviken. Tillrinningen till sjön består av en liten bäck från norr, men troligen tillkommer minst lika mycket grundvatten direkt till sjön.

Sjön omges av branta grus- och sandsluttningar utom i norr där flackare, moig åkermark finns. Norr om sjön finns även en nyanlagd dagvattendamm med nate- och kaveldunvegetation samt devis öppen vattenspegel.

Lillsjöns till- och avrinningsområde har utsatts för stora ingrepp i form av grustäkter, vägarbeten och järnvägsbygge. De båda åskullarna söder respektive väster om sjön är till större delen

I området finns ett omfattande system av hålvägar. Foto: 27 oktober 2020.

Från toppen av Prästberget har man en fin utsikt över Kalmarviken. Foto: 3 maj 2020.

utbrutna, varvid också en annan åsgropsjö, "Ruddammen" som låg nedströms Lillsjön, har förstörts. En del av ingreppen påverkar sannolikt Lillsjöns vattenkemi och/eller de hydrologiska förhållandena i och omkring åsgraven.

Lillsjön är det bästa exemplet på en åsgropsjö i Uppsala län och trots stora ingrepp i omgivningen har sjön och närmaste till- och avrinningsområdet ett stort skyddsvärde tack vare dess hydrologiska och limniska särprägel.

Nordöst om sjön finns fasta fornlämningar i form av en stensättning och ett omfattande hålvägssystem på brant, sluttande sandmark. Strövvänliga stigar och körvägar finns i områdets östra och södra del.

Skötsel förslag

Områdets höga rekreations-, natur- och kulturmiljövärden bör skyddas, utvecklas och förvaltas långsiktigt. Inom Lillsjöns tillrinningsområde bör stor hänsyn tas till sjöns höga limniska och hydrologiska värden.

Klass:	I värde trakt
Areal:	60,4 hektar
Värden:	B F G H L Z
Naturvärden:	Åsgropsjö, örtrik grussluttning, gammal barrskog och bäckravin.
Friluftsvärden:	Små badplatser, bra utsiktsplatser och lättgångna stigar.
Koordinater:	124959.42, 6604804.82
Fällinventering:	GA 11 juni 2007, 1 feb., 28 maj och 12 juni 2008, 8 oktober 2018 och 22 januari 2020. AW 17 april och 27 oktober 2020.
Förordnanden:	Delvis strandskydd.
Övrig klassning:	NVI 1969: klass II allmän och speciell. LNVP 1987: klass II. NBI: Två NB. SFSS 2006: Värde trakt Mälaren.
Referenser:	Haglund 1969. Lst. 1987. NV-inv. 1997. Brunberg & Blomqvist 1998. Lst.&SKS 2006. RAÅ Hätuna 186:1, 187:1. Johansson, Persson & Böhme 2018

27a

Lillsjön med närmaste omgivning

Klass: I värdekärna

Areal: 20,6 hektar

Naturvärde: Åsgropsjö, blomrik grusslutning och skyddsvärd barrskog

Välbesökt plats i tallskogen intill sjön. Foto: 28 maj 2008.

Beskrivning

Lillsjön är en s.k. åsgropsjö och ligger mellan en åssluttning i väster och en översandad förkastningsbrant i öster. Sjön har ett klart, kalkrikt men måttligt produktivt vatten med ett största djup på 8,6 meter. Syrgasförhållanden är dåliga, men typisk för åsgropsjöar med stor grundvattentillförsel, vilket avspeglas i det klena fiskbeståndet med bara mört, abborre och gädda. Övervattensvegetationen är sparsam och består främst av glesa vass- och sävbestånd i den norra delen. Några intressanta växter är dock hittade i och strax intill sjön, bl.a. hornsärv, pilblad, bandnate (*Potamogeton compressus*), vattenstäckra, strandfräne, slokstarr (*Carex pseudocyperus*), stor vattenmåra, flädervänderot, vit näckros och sprödarv. Även smal vattenpest finns i sjön vilken klassas som invasiv av EU.

Av åskullen i väster återstår bara en brant skogbevuxen sluttning närmast sjön. Här växer tall, gran, björk, sälg och tysklönn (*Acer*

Klöverblåvingen (hane) i det blomrika, äldre grustaget väster om sjön.

Gammal barrskog med 200-åriga tallar längs med den fina grusvägen öster om sjön. Foto: 4 juni 2021.

pseudoplatanus). Delar av sluttningen är tomtmark med fritidsstugor och i ett mindre parti finns ett ca 25 år gammalt hygge med kvarlämnade, äldre frötallar. Västra sidan av åsen är exploaterad som grustäkt. Men på de igenväxande gruspartierna finns en intressant men tynande, örtrik flora med bl.a. blåeld, stor getväppling, vit sötväppling, färgkulla och skogsklöver. Här finns mindre allmänna arter såsom trädlärka, stenskvätta, klöverblåvinge (*Glaucopteryx alexis*) och mindre blåvinge (*Cupido minimus*). Den senare är beroende av getväppling som värdväxt. Mörkhårig sköldskinnbagge (*Odontoscelis fuliginosa*) är även noterad upp mot spåret längs med den kvarvarande grussluttningen.

Utmed Lillsjöns östra strand växer en högstammig, grov och gammal tall-/granskog med en tät underväxt av yngre gran. De äldsta träden är omkring 200 år gamla. I de grova tallarna häckar bl.a. spillkråka och skogsduva. Andra intressanta arter i gammelskogen är t.ex. terpentinnossa (*Geocalyx graveolens*), ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) och granbarkgnagare (*Microbregma emarginata*). Nordöst om sjön finns ett glest, gallrat björkbestånd med inslag av sälg, asp och al.

Högre upp i sluttningen, öster om Lillsjön, är skogen grandominerad och av lågörttyp med bl.a. ekorrhör, skogsviol, harsyra och vispstarr. Trots granskogens ringa ålder, på ca 70 år, finns flera skyddsvärda arter här, bl.a. kamjordstjärna (*Geastrum pectinatum*), fyrflikig jordstjärna (*Geastrum quadrifidum*) och bombmurkla (*Sarcosoma globosum*).

Utmed Lillsjöns östra sida finns flera välanvända stigar och körvägar, liksom en välbesökt plats intill sjön i söder.

Skötselöverslag

Området bör skyddas långsiktigt och stor hänsyn ska tas till Lillsjöns hydrologiska och limniska värden. I slänten till det gamla grustaget i väster bör delar av det unga tallbeståndet tas bort för att gynna floran och sällsynta fjärilar.

Klass:	I värdekärna
Areal:	20,6 hektar
Värden:	B F G H L Z
Naturvärden:	Åsgropssjö, örtrikt grussluttning, gammal barrskog och granskog av lågörttyp.
Friluftsvärden:	Små badplatser, bra utsiktsplatser och lättgångna stigar.
Koordinater:	124821.84, 6604931.82
Fältinventering:	GA 11 juni 2007, 1 feb., 28 maj och 12 juni 2008, 8 oktober 2018 och 22 januari 2020. AW 17 april och 27 oktober 2020.
Förordnanden:	Delvis strandskydd.
Övrig klassning:	NVI 1969: klass II speciell. LNVP 1987: klass II. NBI: En NB på 2,6 ha. Biotoptyper: Barrnaturskog och sandbarrskog. SFSS 2006: Värdestrakt Mälaren.
Referenser:	Haglund 1969. Lst. 1987. SKS:s NBI 1997. Brunberg & Blomqvist 1998. Upl. florainv. 1996, 2000. Lst.&SKS 2006. Lst. 2007:11. Johansson, Persson & Böhme 2018

27b

Bäckravin vid Draget

Klass: II värdekärna

Areal: 1,8 hektar

Naturvärde: Bäckravin, äldre lövskog och örtrik vegetation

Bäckravin vid Draget. Foto: 1 feb. 2008.

Beskrivning

Bäckravin vid gården Draget nordöst om Lillsjön. I norra delen, mellan väg E18 och en skogsväg vid Draget, är bäcken endast grunt nedskuren. Här ansluter även ett fuktigt sidoflöde från öster. Skogen är ganska ung med gran, al, björk och tall. I fältskiktet ses hästhov, hultbräken, skogssallat, skogssäv, äkta förgätmigej och rikligt med skogsbingel. Vid bäckens västra sida finns en stor kompost- och avfallstipp, en del skrot ligger t.o.m. i bäcken.

Söder om skogsvägen är bäcken något meandrande och nedskuren i en ravin. Små, rännilar från östra sluttningen ansluter till bäcken. Här är skogen äldre, mer högstammig och domineras av al och björk samt yngre, uppväxande gran. Hassel förekommer rikligt i buskskiktet och på marken ligger ganska mycket död klenved.

Vegetationen är örtrik i ravin, bitvis med stora bestånd av skogsbingel. För övrigt ses harsyra,

Skogsbingel är marktäckande i vissa delar av ravin.

Äkta förgätmigej föredrar skuggiga och fuktiga miljöer.

ekbräken, blåsippa, lungört, skogsfräken, svart trolldruva, vätteros, ormbär, hästhov, skogssallat, stinksyska och i bottenskiktet kranshakmossa.

Löv- och blandskogen samt den lummiga vegetationen är gynnsam för småfåglar, bl.a. stenknäck, svarthätta, entita och stjärtnes.

Gårdsnamnet Draget lär ha sitt ursprung från att man här förr drog båtar över land mellan Lilla Ullfjärden och Kalmarviken.

Skötselöverslag

Området bör skyddas långsiktigt, inga åtgärder som påverkar hydrologin negativt ska genomföras. Gynna lövträd genom att fälla eller ringbarka några granar.

Klass:	II värdekärna
Areal:	1,8 hektar
Värden:	B G H Z
Naturvärden:	Ravin och meandrande bäck. Äldre lövskog och örtrik vegetation.
Friluftsvärden:	Inga.
Koordinater:	125238.11, 6605451.12
Fälkinventering:	GA 1 feb. och 12 juni 2008. 8 oktober 2018 och 22 januari 2020. AW 17 april och 27 oktober 2020
Förordnanden:	
Övrig klassning:	NBI: En NB på 1,5 ha. Biotoptyp: Naturlig skogsbäck. SFSS 2006: Värdestrakt Mälaren.
Referenser:	SKS:s NBI 1997. Brunberg & Blomqvist 1998. Upl. florainv. 2001. Lst.&SKS 2006.